

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Hoeve 'Foch farm' in Ieper (Boezinge)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Hoeve 'Foch farm', Ieper (Boezinge), Pilkemseweg 130 – monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/33011/123.1

Vincent Debonne

21/03/2019

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	7
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	13
2.	Evaluerend gedeelte	14
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	14
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	15
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	15
2.4.	Juridische toestand.....	16
2.4.1.	Onroerend Erfgoed	16
2.4.2.	Ruimtelijke ordening.....	16
2.4.3.	Natuur en Bos.....	16
2.4.4.	Landbouw en Visserij.....	16
3.	Beheersvisie	16
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	16
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	17
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	17
4.	Bronnen	17
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	18
5.1.	Omgevingsplan	18
5.2.	Fotobijlage	18
5.3.	Cultuurgoederen	18
5.4.	Documentatie	19
5.5.	Criterionota	19
5.6.	Historische nota	19

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

De hoeve behoort tot het thematisch beschermingspakket over wederopbouwarchitectuur, met name wederopbouwhoeves in de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen. Het thematisch beschermingspakket van de wederopbouwhoeves in West-Vlaanderen wordt toegelicht in een criterianota (bijlage 5.4.). De historische context van de wederopbouwhoeves in West-Vlaanderen wordt geduid in een historische nota (bijlage 5.5).

De hoeve is geen actief landbouwbedrijf meer.

1.1. Situering

De hoeve ligt in de zuidelijke tip van de Ieperse deelgemeente Boezinge, 2,7 km ten noorden van de Grote Markt van Ieper. Zij bevindt zich tussen de Pilkemseweg en de Hogeziekenweg, ongeveer 200 m van beide straten verwijderd. Aan de Pilkemseweg leidt een dreef naar de binnenkoer van de hoeve. De gebouwen staan aan de rand van een lichte oostelijke helling. Ten westen van het erf loopt de Zwaanhofbeek.

300 m ten zuidoosten van de hoeve, aan de Hogeziekenweg, bevinden zich twee begraafplaatsen van de Eerste Wereldoorlog, Divisional Collecting Post Cemetery en La Belle Alliance Cemetery. De hoeve stond in de Eerste Wereldoorlog gekend als 'Foch farm'. Deze naam wordt in dit inhoudelijk dossier aangehouden.

De hoeve ligt in de zandleemstreek.

Op de hoeve zijn cultuurgoederen bewaard die integrerend deel uitmaken van het beschermde monument.

1.2. Historisch overzicht

De hoeve 'Foch farm' is één van de talrijke sites met walgracht op het grondgebied van Boezinge, een dorp waarvan de geschiedenis minstens opklimt tot het begin van de twaalfde eeuw (eerste vermelding in 1119)¹. De aanleg met walgracht wijst op een oorsprong van de hoeve in de late middeleeuwen, in de 13de of 14de eeuw². Ook de wegen waartussen de hoeve gelegen is, hebben een laatmiddeleeuwse origine³. De Hogeziekenweg verwijst naar het leprozenhuis dat in 1235 verhuisde van Ieper naar een plaats buiten de stad, op een verhevenheid ten oosten van 'Foch farm' die sindsdien gekend was als 'Hoge Zieken'. De Pilkemseweg ontstond op het einde van de 13de of het begin van de 14de eeuw als weg naar Pilkem, een gehucht binnen de parochie Boezinge, 2,5 km ten noorden van de hoeve.

De opvallende dichtheid van hoeves met walgracht rond Ieper herinnert aan de zeer intensieve landbouw die zich in de late middeleeuwen rond de stad had ontwikkeld. De hoeven lagen vaak dichtbij elkaar, wat ook het geval is voor de omgeving van 'Foch farm'. Ongeveer 500 m ten westen van 'Foch farm' lag de hoeve van de Zwaanhofweg, een omvangrijke walgrachtsite die inmiddels is verdwenen onder het bedrijventerrein Ieperleekanaal. Op dezelfde afstand was er ook ten oosten een hoeve met walgracht, waarvan het erf merkwaardig genoeg werd doorsneden door de gemeentegrens tussen Boezinge (ten westen) en Sint-Jan (ten oosten). Ook deze site is verdwenen, maar het tracé van het omgrachte wooneiland en het neerhof is nog herkenbaar in de percelen. In 1921 werd naast de plaats van de vooroorlogse boerderij de nieuwe hoeve Belle Alliance gebouwd⁴.

Voor de inplanting van de hoeve 'Foch farm' viel de keuze op een waterrijke maar tegelijk droge plaats (**5.3., fig. 1**). De ligging vlakbij de Zwaanhofbeek vergemakkelijkte de aanleg van de walgracht, terwijl het licht hellende terrein toch enige afwatering van het erf mogelijk maakte. De haakse bochten van de Zwaanhofbeek ter hoogte van de hoeve laten

¹ Delepiere, Huys & Lion 1987, 323-326.

² Verhaeghe 1981.

³ Verboven 2013.

⁴ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/30744>

vermoeden dat de loop van de beek hier werd aangepast. Mogelijk had de beek oorspronkelijk een recht verloop, volgens het tracé van de gedempte westelijke arm van de walgracht, maar werd de loop nadien een stuk westelijker omgeleid.

Op de Ferrariskaart (1771-1778) is de hoeve schematisch weergegeven (**5.3., fig. 2**). Binnen een ovale walgracht bevinden zich drie gebouwen in U-vorm. De toegang tot de binnenkoer is aan de zuidzijde, wat waarheidsgetrouw lijkt; ook vandaag betreedt men de hoeve langs de zuidelijke zijde. De omgeving van de hoeve bestaat op de Ferrariskaart grotendeels uit akkers en slechts in mindere mate uit graslanden.

De eerste gedetailleerde weergave van de hoeve is op het primitief kadaster (1830-1834) (**5.3., fig. 3**)⁵. Tussen de Pilkemseweg en de gebouwen herkent men de afbakening van de toegangsdreef die reeds samenvalt met de huidige toegangsweg. De walgracht omsluit een wooneiland met een vrijstaand woonhuis. Ten zuiden van het huis bevinden zich drie hoevegebouwen in U-opstelling. Naast het westelijke gebouw ligt een poel. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1850) (**5.3., fig. 4**) en de Poppkaart (1842-1880) (**5.3., fig. 5**) is de situatie ongewijzigd. De Vandermaelenkaart (ca. 1850) (**5.3., fig. 6**) geeft dezelfde toestand vereenvoudigd weer.

Gedurende het grootste deel van de 19de eeuw was de hoeve in het bezit van de adellijke Gentse familie Derindsmael⁶. In 1882 werden verbouwingen kadastraal geregistreerd (**5.3., fig. 7**)⁷. De westvleugel werd verbreed en verlengd naar het zuiden, het woonhuis vergroot en achter het huis werden in een L-schikking kleine bijgebouwen opgetrokken. Eén van die gebouwen was, gezien het typerende grondplan, een bakhuis. De andere gebouwtjes waren wellicht kleine stallen. Ten gevolge van de uitbreiding van de gebouwen werden de westelijke en oostelijke arm van de walgracht gedeeltelijk gedempt.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog bevond de hoeve, sinds 1911 in het bezit van Albert Vercruyse, zich pal in de frontzone⁸. Op militaire kaarten staat de hoeve aangeduid als 'Foch farm', naar de Franse maarschalk en geallieerd opperbevelhebber Ferdinand Foch (1851-1929). De oorlogsnaam van de hoeve verwijst naar de Franse troepen die hier in 1914 en 1915 waren gelegerd (**5.3., fig. 8**). Slechts 2,5 km ten noorden van de hoeve lag de strategisch belangrijke en zwaar bevochten heuvelrug van Pilkem⁹. In het voorjaar van 1915 verschoof het oorlogsfront naar dit gebied ten noordoosten van de hoeve. Aanleiding was de Duitse gasaanval op 22-23 april 1915 vanuit de loopgraven tussen Bikschote en Langemark naar de zuidwestelijk gelegen stellingen van de Geallieerden. De zes km brede chloorgaswolk maakte talloze slachtoffers bij de Franse, Algerijnse en Canadese troepen. De daaropvolgende Duitse opmars kwam tot stilstand op de strategische hoogte die de oorlogsgeschiedenis inging als 'Pilckem ridge'. De heuvelrug gaf zijn naam aan de eerste fase van de derde slag om Ieper (31 juli tot 10 november 1917), 'the battle of Pilckem ridge'.

In de jaren 1915-1917 was de vallei van de Zwaanhofbeek, met daarin de hoeve 'Foch farm', het slagveld van waaruit de Geallieerden het Duitse offensief vanuit Pilckem ridge probeerden tegen te houden. In dit gebied net achter de frontlinie organiseerden de Britse troepen de eerste evacuatie van de gewonden. De eerder vermelde hoeve La Belle Alliance, 500 m ten oosten van 'Foch farm', was ingericht als medische hulppost¹⁰. Dichtbij 'Foch farm' was tijdens de Derde Slag om Ieper ook een 'Collecting Post' ingericht, een eerste verzamelpunt voor gewonden die vervolgens verder achter het front werden gebracht¹¹. Beide medische posten gaven hun naam aan de twee begraafplaatsen aan de Hogezielenweg.

⁵ Brussel, Algemeen Rijksarchief (ARA), Kadaster. Primitieve Plannen, Boesinghe, Section B, 5^e feuille.

⁶ Brugge, archief van het kadaster (AKB), 223 staat der overgangseigendommen.

⁷ AKB, 207, schets nr. 4 van 1882.

⁸ AKB, 223 staat der overgangseigendommen.

⁹ Verboven 2013.

¹⁰ <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/201099>

¹¹ <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/201098>

Door de oostelijke opmars van de Geallieerden in juli-november 1917 was de hoeve nu verder (enkele kilometers) van de frontlijn gelegen. In het voorjaar van 1918 nam het Belgisch leger dit stukje front over van de Britse troepen. 'Foch farm' lag toen net op de grens van de Belgische verdediging.

Luchtfoto's uit de Eerste Wereldoorlog geven een beeld van de verwoesting van de hoeve en haar omgeving. Een Duitse opname van 28 april 1915, enkele dagen na de eerste Duitse gasaanval, toont een nog deels intacte boerderij (**5.3., fig. 9**)¹². De westvleugel en het woonhuis zijn zonder dak, maar de buiten- en binnenmuren staan nog overeind. Van het woonhuis herkent men de indeling. Achter het huis staan in L-vorm de lage bijgebouwen uit 1882. Het grijze vlak binnen de muren van de schuur is de vloer van de zolder. De oostvleugel staat nog volledig overeind, met intact zadeldak. De donkere vlek in de achtergevel is wellicht een poort, wat dit volume aanduidt als de schuur van de hoeve. Duidelijk herkenbaar zijn de poel naast de toegang tot het erf en, achter het woonhuis, het U-vormige restant van de walgracht. Het kleine gebouw dat op 19de-eeuwse kaarten aan de zuidzijde van het erf wordt weergegeven, is echter niet meer aanwezig. De omgeving van de hoeve draagt met inslagen en loopgraven reeds de sporen van het oorlogsgeweld, maar van een omgewoeld maanlandschap is nog geen sprake. De landbouwpercelen bijvoorbeeld zijn nog duidelijk herkenbaar. De open zijde aan de zuidkant van het erf verschijnt wel als een druk begaan en bereden terrein, wat aangeeft dat de hoeve was ingeschakeld in de logistiek van de Britse troepen nabij Pilckem ridge.

De eerste loopgravenkaart met militaire infrastructuur rond de hoeve dateert van april 1917 (**5.3., fig. 8**). Hierop is een loopgraaf afgebeeld die vanaf het kanaal Ieper-Boezinge rechtstreeks naar de hoeve loopt. Op dat moment lag de hoeve in Brits gebied, op 1 km ten zuiden van de toenmalige frontlijn. Op Britse luchtfoto's uit juli en september 1917 is een inmiddels zwaar beschadigde hoeve te zien, een gevolg van de derde slag om Ieper die op dat moment volop woedde¹³. De contouren van de drie gebouwen zijn nog steeds herkenbaar, maar de hoeve ligt duidelijk in puin. Het erf en de omgeving zijn bezaaid met artillerie-inslagen en langs de zuid- en oostzijde van de hoeve loopt een smalspoor¹⁴. De poel en de walgracht zijn echter nog intact.

Na de oorlog werd de hoeve heropgebouwd op dezelfde plaats. De heropbouw door eigenaar Albert Vercruysse gebeurde ná 1919, wanneer de hoeve in het kadaster nog wordt beschreven als "in puin", en vóór 1924, wanneer sprake is van een huis¹⁵. De opstelling van de nieuwe gebouwen herhaalt grotendeels de vooroorlogse configuratie: het woonhuis in het noorden en twee vleugels ten zuiden ervan (**5.3., fig. 10**)¹⁶. Mogelijk werden het woonhuis en de twee hoevevleugels (de vleugel met stallen en graanzolder in het westen en de schuur in het oosten) geheel of gedeeltelijk op de plaats van de vooroorlogse gebouwen opgetrokken. De zeker in 1915 reeds verdwenen vleugel aan de zuidzijde van het erf werd niet heropgebouwd. Het bakhuis en de stalletjes achter het woonhuis werden verenigd in één volume, hierna de achterbouw genoemd, dat opnieuw achter het woonhuis werd opgetrokken. De walgracht en de poel bleven tijdens de heropbouw bewaard in hun vooroorlogse omvang.

Het archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten bewaart geen dossier van de heropbouw van de hoeve¹⁷. Eigenaar Albert Vercruysse bezat voor en na de Eerste Wereldoorlog echter

¹² Ieper, In Flanders Fields Museum (IFFM), Von Kanne (8.10, 821-5; album 8).

¹³ IFFM, dianummers 18779 (FID 15594) en 18789 (FID 15603).

¹⁴ Het smalspoor is er nog niet te zien op de luchtfoto van 7 juli 1917, maar wel al op de luchtfoto van 10 september 1917. De vroegere aanwezigheid van een smalspoor nabij de hoeve wordt bevestigd door de huidige eigenaar (mondelinge mededeling op 7 mei 2018).

¹⁵ AKB, 212 (oude legger).

¹⁶ AKB, 207, schets nr. 188 van 1928. De kadastrale intekening van de heropgebouwde hoeve gebeurde minstens vier jaar na de werkelijke heropbouw.

¹⁷ Notebaert, Neumann & Vanden Eynde 1995.

ook andere hoeven, waaronder de hoeve Taffin in Kemmel (Kemmelstraat 17)¹⁸. Van deze hoeve is wel een dossier bewaard in het archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten¹⁹. De ontwerptekening van het woonhuis door de Moeskroense architect Marcel Hocepied (1894-1962) toont verschillende bouwelementen die in identieke vorm voorkomen in het woonhuis van de hoeve 'Foch farm' (**5.3., fig. 11**): de uilengaten in de geveltoppen; de hoge schoorstenen met gekoppelde rookgaten onder zadeldakjes, onderaan de gevel steunend op een segmentboogje op kraagstenen; de dakkapellen onder lessenaarsdak; en de binnendeuren met verglaasd bovenlicht bestaande uit drie rijen van vier glasvakken. Het ontwerp van de hoeve 'Foch farm' kan daarom hoogstwaarschijnlijk worden toegeschreven aan architect Hocepied, die blijkbaar door Albert Vercruyse werd geëngageerd voor de heropbouw van de verschillende hoeven in zijn bezit.

Sinds de heropbouw in de vroege jaren 1920 zijn de hoevegebouwen zo goed als ongewijzigd gebleven. Wel werden aan de overzijde van de poel twee loodsen opgetrokken, de westelijke in 1979 en de oostelijke in 1984²⁰. In dat jaar werd ook de walgracht gedempt, behalve een deel ten noorden van de westvleugel²¹. Deze poel is niet meer kadastraal ingetekend. De pijlerkapel aan de Pilkemseweg, naast de toegangsdroef, werd opgericht voor of na de Tweede Wereldoorlog²².

Een foto uit 1976 toont de toenmalige aanleg van de binnenkoer: onverhard en met een vrijstaand hondenhok (**5.3., fig. 12**). De noordelijke schoorsteen aan de westgevel van het woonhuis was toen al verdwenen²³. De raamroeden en de deur- en vensterluiken waren wit geschilderd. De huidige kleurstelling van het houtwerk van het woonhuis wijkt dus niet erg veel af van de toestand ruim veertig jaar voordien.

De huidige aanleg van de binnenkoer (grasveld, kasseistroken langs de gebouwen) is van recente datum.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

De hoeve ligt tussen de akkers aan de oostzijde van de Pilkemseweg. Aan de andere zijde van de Pilkemseweg strekt zich het bedrijventerrein Ieperleekanaal uit. Het landschap rond de hoeve wordt aan de west- en zuidzijde beheerst door de skyline van de bedrijventerreinen van Ieper. Aan de noord- en oostzijde van de hoeve strekt zich echter een weids akkerlandschap uit, gemarkeerd door de groene inzinking van de Zwaanhofbeek.

De toegangsdroef aan de Pilkemseweg wordt gemarkeerd door een pijlerkapel uit de jaren 1930 of 1950. Op een hoge sokkel in ruw gehakte steenblokken en met offerblok staat een hardstenen bovenstuk met puntgeveltje. Het reliëf onderaan het bovenstuk toont twee duiven die uit een kelk drinken. Binnen de omlijsting van het bovenstuk bevindt zich een kunststenen reliëf met het opschrift "O.L.V. Ter Troost B.V.O". Voorgesteld onder een drielob is Maria die een knielende figuur zegent. De opgeschoten zwarte berk achter de kapel heeft geen erfgoedwaarde.

Aan de rechterzijde van de toegangsdroef, voorbij de Zwaanhofbeek, staan twee recente loodsen zonder erfgoedwaarde. Aan de andere zijde van de droef ligt een poel. Deze heeft de Eerste Wereldoorlog overleefd en gaat minstens terug tot de 19de eeuw.

¹⁸ Houben 2017, vol. 2, tabel 1.1 (nr. 6153). De hoeve Taffin in de inventaris van het bouwkundig erfgoed: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/32625>

¹⁹ ARA, Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, 6153.

²⁰ Ieper, Stadsarchief (SAI), bouwdoSSIers 79/315 en 84/158.

²¹ AKB, 207, schets nr. 5 van 1984.

²² Degrande 2012, 87.

²³ Volgens de eigenaar tijdens een storm (mondelijke mededeling op 7 mei 2018).

De dreef loopt uit op de binnenkoer (25 x 35 m) van de hoeve, afgebakend door drie gebouwen in U-opstelling: de westvleugel met de stallen en de opslagzolder (36 x 11,5 m), de oostvleugel met de schuur en het wagenhuis (32 x 10 m) en, in het noorden, het woonhuis (18 x 10,5 m). Achter het huis staat de achterbouw (19,5 x 8 m) met de bakoven en de varkensstallen.

De vier gebouwen zijn opgetrokken in orangerode baksteen, in kruisverband, en worden overdekt door zadeldaken met Muldenpannen, plaatselijk ook gekend als 'Duitse pannen'. De architectuur van de hoevegebouwen wordt gekenmerkt door regionalistische bouwvormen. De onderaan beplankte dakranden steunen op houten modillons die zijn ingewerkt in de kroonlijst, gevormd door vijf uitkragende baksteenlagen. Aan de dwarsgevels steunen de aandaken van de dakschilden op de uitstekende gordingen van de dakkap. Daaronder zijn rechte muurankers aangebracht, onder de nokgording in hoefijzervorm. De houten aandaken van de dwarsgevels zijn onderaan bezet met zinken platen met aan de onderzijde een afgerond tandprofiel. Alle dakkapellen, zowel van de westvleugel als van het woonhuis, worden overdekt door lessenaarsdaken met aandaken.

De deuren, vensters en laadopeningen van de drie nutsgebouwen (westvleugel, oostvleugel en noordelijke achterbouw) hebben dezelfde uitvoering. Alle vensteropeningen hebben een getoogde overspanning in strekkenlaag. De grote vensteropeningen hebben hardstenen vensterbanken. De kleine vensteropeningen en de luchtspleten hebben onderaan afzaten van schuin geplaatste bakstenen. De dorpels van de deuren en de laadopeningen zijn in hardsteen. Daarnaast komen ook onderdelen voor in metaal en beton. Deze worden besproken in de afzonderlijke beschrijvingen van de gebouwen.

In de drie nutsgebouwen zijn de luiken van de deuren en het schrijnwerk van de vensters grotendeels origineel. Ook het hang- en sluitwerk is grotendeels oorspronkelijk. De rode beschildering van het schrijnwerk van de nutsgebouwen (luiken, beplanking van de aandaken, uitstekende gordingen, modillons en beplanking van de dakranden) is de oorspronkelijke kleurstelling²⁴. De nutsgebouwen onderscheiden zich zo van het woonhuis waar de deur- en vensterluiken wit en grijs geschilderd zijn. Deze beschildering is van recente datum maar benadert mogelijk de originele kleurstelling; de foto van het woonhuis uit 1976 toont immers witte deur- en vensterluiken. De rode beschildering van de aandaken van het woonhuis herhaalt wellicht de oorspronkelijke kleurstelling. De modillons en de beplanking van de dakranden van het woonhuis zijn heden wit geschilderd, waarmee wellicht wordt afgeweken van de originele rode beschildering.

De aanleg van de binnenkoer met centraal grasveld is van recente datum. De binnenkoer was steeds zonder mestvaalt - deze bevindt zich aan de achterkant (westzijde) van de stalvleugel. De kasseien verharding rond de nutsgebouwen is niet oorspronkelijk, maar de kasseistenen zijn wel gerecupereerd uit de west- en oostvleugel van de hoeve²⁵. De oorspronkelijke verharding rond de gebouwen was in baksteen. Hiervan zijn nog resten bewaard langs de westvleugel (zie verder).

De poel tussen de westvleugel en het woonhuis is een overblijfsel van de walgracht die het woonhuis omsloot tot vóór de gedeeltelijke demping in 1984.

De westvleugel (stallen en opslagzolder)

De westvleugel van de hoeve bestaat uit twee delen: het grote en hoge volume met stallen en opslagzolder en, aan de noordzijde, een lager en smaller volume met het trappenhuis en de vroegere paardenstal.

²⁴ Mondelinge mededeling door de huidige eigenaar op 7 mei 2018.

²⁵ Mondelinge mededeling door de huidige eigenaar op 7 mei 2008.

Vanuit de toegangsdreef staat men eerst oog in oog met de zuidelijke dwarsgevel van de westvleugel. De gevel bezit door de monumentale architectuur een representatieve allure. Het muurvlak wordt centraal geleed door twee steunberen met hoge afzaten van schuin geplaatste baksteenlagen. Tussen de steunberen bevindt zich de getoogde laadopening van de graanzolder, waarrond luchtspleten zijn aangebracht, twee boven de steunberen en één boven de laadopening. Bovenaan in de gevelpunt steekt een uilengat met acht straalsgewijs geplaatste bakstenen. Onderaan de gevel, tussen de twee steunberen, staat een verplaatste voederbak uit één van de hoevegebouwen. De voederbak, met halfrond profiel aan de bovenzijde, is vervaardigd in gewapend beton.

In tegenstelling tot de representatieve zuidgevel bezit de noordgevel van de westvleugel een uitgesproken sobere uitvoering. Op een centrale verticale as bevinden zich, van onder naar boven, een deur, een laadopening en een uilengat.

Het grote volume van de westvleugel bevat in de oostelijke langsgevel, hierna erfgevel genoemd, vier deuren en zeven vensters, zes kleine en één groot. De deur naast het grote venster wordt als enige overspannen door een metalen latei. Deze overdekte mogelijk een oorspronkelijk bredere opening, zoals blijkt uit de naden in het baksteenmetselwerk.

De kleine vensters bevatten twee rijen van vier glasvakken, verdeeld door wit geschilderde raamroeden. Het grote venster bevat een T-raam. De twee vensterhelften bezitten elk vier rijen van twee glasvakken, het vaste bovenlicht bevat vier glasvakken. De raamroeden zijn wit geschilderd.

Onder de modillons van de dakrand bevinden zich de verluchtingsgaten van de stallen. Deze zijn iets minder dan een baksteen breed, drie baksteenlagen hoog en worden afgedekt door een getoogde koppenlaag. Tussen de verluchtingsgaten zijn op regelmatige afstanden muurankers aangebracht. Boven de twee centrale deuren bevinden zich evenveel bakstenen dakkapellen met laadopeningen naar de graanzolder. De laadopeningen worden onderaan afgeboord door natuurstenen dorpels en bevatten draaideuren met een vast bovenlicht van drie glasvakken.

De westelijke langsgevel van het grote volume, hierna achtergevel genoemd, bevat twaalf doorbrekingen: acht kleine toogvensters en vier deuren, waarvan de twee centrale vandaag met baksteen gedicht zijn. Boven de vensters bevinden zich verluchtingsgaten (25 in totaal) en negen muurankers.

In de oksel gevormd door de terugwijkende bouwlijn van de erfgevel en onder een uitloop van het zadeldak bevindt zich de kleine uitbouw van het toilet. De deuropening, met bewaard origineel houten deurluik, wordt geflankeerd door een verluchtingsgat en een schuin oplopende steunbeer. De schoorsteen tegen de steunbeer is een latere toevoeging zonder erfgoedwaarde. Naast het toilet geeft een brede deuropening met dubbele luiken toegang tot het trappenhuis en de achterliggende paardenstal. Het beglaasde bovenlicht van de deur bevat vier vakken, verdeeld door wit geschilderde raamroeden.

In de achtergevel bevinden zich de twee kleine toogvensters van de paardenstal, vier verluchtingsgaten en twee muurankers. In de oksel gevormd door de terugwijkende bouwlijn staat een bakstenen hondenhok, deel van de oorspronkelijke aanleg.

Onderaan de erf- en achtergevel van de westvleugel bevinden zich vierkante openingen van mestputten. De openingen worden afgeboord door bakstenen en zijn overdekt met betonluiken. Aan de erfgevel zijn er twee mestputten, aan de achtergevel vier, waarvan één achter de paardenstal. In het baksteenmetselwerk boven de mestputten zijn de metalen ringen bewaard waaraan de mestpompen werden vastgehaakt.

De oorspronkelijke bakstenen verharding langs de buitengevels van de westvleugel is alleen in verweerde toestand bewaard langs de achtergevel en de erfzijde van het kleine noordelijke volume. Het platform van de mestvaalt aan de achtergevel is verhard met kasseistenen en hergebruikte abristenen.

Het kleine noordelijke volume van de westvleugel bevat een voorplaats (aan de erfzijde), het vermelde toilet, een trap naar de opslagzolder en, achteraan, de paardenstal. Vanuit

de voorplaats bereikt men langs het trappenhuis het grote volume van de westvleugel. Hierin bevinden zich vier stalruimtes, geschikt langs een laterale gang aan de erfzijde van de westvleugel.

De voorplaats in het noordelijke volume bezit een zwarte tegelvloer en wordt overdekt door een troggewelf op metalen liggers. De houten deuren naar de omliggende ruimtes zijn origineel. Ze bevatten een bovenlicht bestaande uit twee rijen van drie glasvakken. Ook de houten trap naar de opslagzolder is origineel. De paardenstal wordt overspannen door bakstenen troggewelven op metalen liggers.

De vier stalruimtes worden overspannen door bakstenen troggewelven op metalen liggers. In elke stal rusten de gewelven op twee metalen liggers met I-profiel, geplaatst volgens de lengteas van de westvleugel. Twee stallen bevatten bakstenen dwarsmuren met vlak afgedekte doorbrekingen. De tweede zuidelijke stal is aan de laterale gang afgesloten door een later toegevoegde muur in snelbouwsteen. De betonnen roostervloeren van de stallen zijn een latere ingreep.

De zolder van de westvleugel heeft een vloer van vierkante, rode keramiektegels. Deze vaste bevloering, aangelegd bovenop de betonnen overspanning van de begane grond, beschermt de opgeslagen goederen in de zolder (hooi, stro, graan) tegen ongedierte. De dakkap van de zolder bestaat uit driehoeksspanen met gordingen. Op de zichtbare onderzijde van de dakpannen ziet men talrijke stempels van verschillende fabrikanten, onder meer "Tuileries Tongroises", "Gebr. Vetter A.G. Pforzheim Muhlacker", "Progrès Hennuyères Belgique", "Thonwerk Kolbermoor Steinbeis Genossen A.G.", "Ludovici Jockh[...]" en "Tonwerk Neufa[...]". Het grote en kleine volume van de westvleugel worden ook op de zolder gescheiden door een bakstenen muur, met een doorgang onder een betonnen latei.

Aan de binnenzijde van de gevelpunt van de zuidelijke dwarsgevel is de constructie van de luchtspleten zichtbaar. De openingen zijn niet recht door de muur aangebracht, maar hebben een geknikt verloop volgens twee haakse bochten. Dit type luchtspleet is ontleend aan het modelboek voor hoevebouw in West-Vlaanderen door Alfred Ronse en Théodore Raison, uit 1918²⁶. Het geknikte verloop van de luchtspleten, "en barbacane" volgens het modelboek, verhinderde rechtstreekse luchtstromen en beschermt de zolderruimte tegen neerslag van buitenaf.

De oostvleugel (schuur)

De erf- en achtergevel van de oostvleugel worden gedomineerd door de gevelhoge poorten van de centrale, dwars georiënteerde doorrit. Aan beide zijden van de centrale poort, zowel aan de erfzijde als aan de achterkant, zijn telkens drie hoge luchtspleten voorzien, van hetzelfde type "en barbacane" als in de stalvleugel. Aan de linkerzijde van de poort is één van de luchtspleten afgesneden door de deuropening van de vroegere varkensstal. Aan de uiterste zijden van de erfgevel bevinden zich twee poorten. De linkse poort, een recente garagepoort zonder erfgoedwaarde, vervangt een smallere deuropening, zoals aangeduid door de ontlastingsboog die dezelfde grootte heeft als de ontlastingsboog van de deur ernaast. De poort aan het andere uiteinde van de schuur is, gezien de brede ontlastingsboog, wel oorspronkelijk. De deur naar de vroegere aardappelkelder wordt geflankeerd door telkens twee kleine luchtspleten.

De achtergevel van de schuur bevat slechts twee doorbrekingen, de poort van de centrale doorrit en de deur van de vroegere varkensstal, die ook hier een luchtspleet doorsnijdt. Voor- en achtergevel hebben een bescheiden kroonlijst van drie baksteenlagen op twee overkragende baksteenlagen en vier trekankers onder de modillons. De autogarage tegen de achtergevel is een recente toevoeging zonder erfgoedwaarde.

In tegenstelling tot de zuidelijke dwarsgevel van de westvleugel is deze van de oostvleugel uiterst sober: alleen een centrale, getoogde laadopening en een uilengat in de geveltop.

²⁶ Ronse & Raison 1918, fig. 24.

De noordelijke dwarsgevel bevat onder de centrale laadopening drie kleine vensters, van hetzelfde type als in de westelijke stalvleugel.

De twee poorten van de doorrit worden overspannen door houten lateien met grote secties. Onderaan draaien de duimen van de poortluiken op betonblokken. Aan de erfzijde zijn fragmenten bewaard van de oorspronkelijke bakstenen dorpel van de poort. De twee andere poorten in de erfgevel worden overdekt door metalen lateien. De deuren in de erf- en achtergevel hebben natuurstenen dorpels maar lateien in gewapend beton.

Ook in de oostvleugel zijn de luiken, het schrijnwerk en het hang- en sluitwerk van de vensters, deuren en poorten grotendeels oorspronkelijk. De poort in de achtergevel is binnenin tot halverwege gedicht met snelbouwstenen.

De oostvleugel wordt overspannen door driehoeksspanten met gordingen. De schoren van de spanten steunen op bakstenen penanten.

De doorrit wordt afgebakend door lage baksteenmuren waarachter varkens werden gehouden. Op de baksteenmuren staan de stijlen van de plankenvloer van de stapelruimte onder de dakkap. Links van de doorrit wordt de plankenvloer gedragen door houten kinderbalken, aan de andere zijde door dunne metalen liggers, volgens de eigenaar van de hoeve hergebruikte smalsporen uit de Eerste Wereldoorlog. Aan de linkerzijde van de doorrit is de ruimte tussen de stijlen nadien met baksteen opgevuld. De betonnen roostering aan beide zijden van de doorrit is van recente datum.

Het wagenhuis in het zuidelijke uiteinde van de oostvleugel wordt overspannen door metalen draagbalken. Hierop rusten houten kinderbalken een zijde en hergebruikte smalsporen aan de andere zijde. De vloer van het wagenhuis is van recente datum.

De aardappelkelder, vandaag in gebruik als werkplaats, ligt ongeveer één meter onder het maaiveld van de binnenkoer. De ruimte wordt opgedeeld door een baksteenmuur. Hierop ligt een metalen draagbalk die fungeert als ondersteuning voor het bakstenen troggewelf met metalen liggers. De ruimte in het noordelijke uiteinde van de oostvleugel wordt door bakstenen troggewelven op metalen liggers.

Rechts van de centrale poort staat een voedertrog in blauwe hardsteen, vandaag in gebruik als plantenbak. Wellicht is de trog gerecupereerd uit de puinen van de vooroorlogse hoeve.

Het woonhuis

Het woonhuis omvat een hoger westelijk deel met kelder en opkamer en een lager oostelijk deel. Het onderkelderde deel met de opkamer heeft zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde een dakkapel. Het andere deel heeft alleen aan de voorzijde twee dakkapellen. De compositie van de voor- en achtergevel van het woonhuis is identiek: een venster en een getralied kelderraam in het opkamergedeelte, vervolgens een deur en vier vensters in het lage deel.

De vensters en deuren worden overspannen door korbogen in baksteenstrekken die in de benedenhoeken zijn bijgehakt. De vensters hebben hardstenen vensterbanken, betonnen lateien en een blind boogveld in baksteenmetselwerk. De voordeur aan de erfzijde heeft een gekoppeld bovenlicht, een element dat ontbreekt bij de achterdeur. Bovenaan de muurdammen tussen de vensters zijn trekankers aangebracht. De houten vensterluiken zijn wellicht nog oorspronkelijk. De beschildering is van recente datum, maar de bleke kleurstelling (wit en grijs) benadert mogelijk de originele afwerking.

De westelijke dwarsgevel wordt geleed door de schachten van de twee schoorstenen. Deze zetten aan op baksteenconsoles en een verbindend segmentboogje, verjongen ter hoogte van de trekankers met een afzaat in schuine strekken en lopen boven het aandak uit in hoge schoorstenen, waarvan echter alleen het zuidelijke exemplaar bewaard is. Tussen de schoorsteenschachten zijn de doorbrekingen geschikt op een centrale verticale as: een getralied kelderraam, een tweelicht afgedekt door strekkenlagen, een venster (hetzelfde type als in de voor- en achtergevel) en een uilengat. De oostelijke dwarsgevel heeft een minder monumentale uitvoering. Het gevelvlak wordt slechts doorbroken door de centrale

laadopening (met metalen takelbalk) en twee flankerende vensters. Een uilengat ontbreekt. De twee schoorstenen halverwege het zadeldak worden bekroond door overkragende topgeveltjes met pannen zadeldakjes.

Recente aanpassingen aan het woonhuis zijn de dakgoten aan de dakranden en het vernieuwde schrijnwerk van de vensters. In de achtergevel zijn de vensters van de keuken onderaan met ongeveer negen baksteenlagen verhoogd.

In het woonhuis is de oorspronkelijke indeling grotendeels bewaard. De kelder wordt vanuit de keuken bediend door een bakstenen trap. Twee kelderruimtes, in het noorden en het zuiden, worden verbonden door een gang langs de westgevel van het huis. De twee ruimtes worden gescheiden door de bakstenen onderbouw van het trappenhuis. Dat bestaat uit twee delen: de keldertrap en ernaast een kruipkelder met tongewelfje. De kelderverdieping heeft baksteenmuren, een baksteenvloer en een bakstenen troggewelf op metalen liggers.

De gelijkvloerse verdieping van het woonhuis omvat een gang, gelegen naast de opkamer, die toegang geeft tot de eetkamer aan de erfzijde en de keuken aan de noordkant van het woonhuis. De eetkamer was eertijds opgedeeld door een dwarsmuur. Die is nog bewaard op de eerste verdieping en bevat de rookkanalen van de twee kleine schoorstenen halverwege het zadeldak. In het oosten van de eetkamer is er een doorgang naar een vertrek in de noordoostelijke hoek van het huis. Ten noorden van de gang en de eetkamer ligt de keuken, met aansluitend in het oosten een kleiner vertrek.

De verticale circulatie in het woonhuis wordt verzekerd door het trappenhuis, aangelegd centraal in het volume met de opkamer. Het niveau van de opkamer bevat twee vertrekken, geschikt ten zuiden en ten noorden van de trap.

De trap geeft toegang tot een grote ruimte onder de dakkap, aan beide zijden begrensd door een bakstenen muur: aan de westzijde de scheiding met het opkamergedeelte, aan de oostzijde de muur met de rookkanalen van de schoorstenen halverwege het zadeldak. Beide muren worden doorbroken door twee deuren: aan de westzijde naar de overloop van de trap, aan de oostzijde naar twee vertrekken in het oostelijke uiteinde van het huis. Aan de westzijde, boven de twee vertrekken van de opkamer, bevindt zich een vertrek onder de dakkap dat alleen toegankelijk is via een opening ter hoogte van de bovenste gordingen. De functie van deze ruimte (stapelplaats?) is onduidelijk. Het woonhuis wordt overspannen door driehoeksspanen met gordingen.

In het woonhuis zijn nog diverse originele interieurelementen bewaard: de bakstenen schouw in de keuken, houten deuren met verglaasde bovenlichten en, in enkele gevallen, originele sloten en krukken, de houten trap met balustrade ter hoogte van de zolder, de plankenvloer op de zolder. Enkele deuren zijn nog bewaard met hun originele bruine beschildering.

De deur die toegang geeft tot de laatste vlucht van de trap naar de zolder staat niet op de oorspronkelijke plaats. Deze deur is afkomstig uit de afgebroken dwarsmuur halverwege de eetkamer.

De achterbouw

Het gebouw achter het woonhuis is een eenlaags volume met zadeldak met aan de westzijde een kleine aanbouw onder lessenaarsdak. De achterbouw is opgetrokken evenwijdig met het woonhuis.

De westelijke aanbouw, deel van de oorspronkelijke aanleg, bevat het ovenlichaam van de oven. De ruimte ernaast bevat de ovenmond en, aan de voorzijde, de wasplaats. Het grootste deel van de achterbouw wordt ingenomen door stallen waar voorheen varkens werden gehouden. Naast de wasplaats bevindt zich een door baksteenmuren afgezonderd toilet.

Op de westelijke geveltop staat een schoorsteen, met dezelfde vormgeving als de schoorstenen halverwege het woonhuis.

De gevel aan de voorzijde wordt gekenmerkt door de opeenvolging van deur- en vensteropeningen: eerst de deur van de westelijke aanbouw, vervolgens het venster en de deur van de bak- en wasplaats, dan de deur van het toilet en ten slotte de vier deuren en evenveel vensters van de stal. Boven de deur naar de bak- en wasplaats staat een dakkapel met laadopening en onder lessenaarsdak. De achtergevel van het stalgedeelte herhaalt het schema van de voorzijde. Wel zijn de twee centrale deuropeningen gedicht met baksteenmetselwerk. De bak- en wasplaats heeft aan de noordzijde één groot, deels gedicht venster.

Alle deuren en vensters van de achterbouw worden overspannen door strekkenlagen. Alleen de deuropening van de wasplaats is als enige overdekt door een betonnen latei onder een bakstenen ontlastingsboog. De dorpels van de deuren zijn in natuursteen, de afzaten van de vensters worden gevormd door schuin geplaatste bakstenen.

Onder de dakrand zijn trekankers aangebracht; een kroonlijst is evenwel afwezig. De voorzijde van het stalgedeelte bevat verluchtingsgaten, van hetzelfde type als in de westelijke stalvleugel van de hoeve.

De oostelijke dwarsgevel van de achterbouw wordt op de hoeken geschoord door schuin oplopende steunberen, van hetzelfde type als de steunbeer tegen het toilet in de westelijke stalvleugel. Centraal in de gevel bevinden zich een deur, met betonnen latei onder bakstenen ontlastingsboog, en een laadopening.

De westelijke aanbouw wordt verlicht door twee kleine vensters (met betonnen lateien) en heeft een originele baksteenvloer. De bak- en wasplaats bewaart een baksteenvloer, de ovenmond en het rookkanaal, en bakstenen troggewelven op metalen liggers. De hardstenen wastafel is afkomstig uit de keuken van het woonhuis. Het stalgedeelte van de achterbouw wordt overdekt door moerbalken, met kinderbalken aan de oostzijde en gerecupereerde smalsporen aan de westzijde.

De zolder wordt verdeeld door een bakstenen dwarsmuur met een centrale doorgang onder een betonnen latei. De dakkap bestaat uit driehoeksspannen met gordingen. Op de zolder bevinden zich gedemonteerde oorspronkelijke deur- en vensterluiken uit de hoevegebouwen en een waterpomp.

Aan de voorzijde van de achterbouw staan twee voederbakken in gewapend beton, van hetzelfde type als aan de zuidgevel van de westvleugel. Op het grasperk tussen het woonhuis en de achterbouw staat een natuurstenen voederbak, met opvallende frijnslag op de lange zijde.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens plaatsbezoeken op 2 augustus 2017, 27 maart 2018 en 7 mei 2018. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De hoevegebouwen zijn in een goede bouwfysische toestand. Hierbij moet worden gewezen op de goede kwaliteit van de gebruikte oranje baksteen, wat naast het regelmatige onderhoud heeft bijgedragen tot de goede bewaring van de hoeve.

Slechts enkele gebreken kunnen worden aangeduid. Vooral in de westelijke stalvleugel zijn de bakstenen afzaten van de vensters verweerd door vochtschade. In de achtergevel van de oostvleugel, links naast de poort, is het baksteenmetselwerk beschadigd (bakstenen met afgeschilferde buitenschil, uitgesleten voegen).

In de voorgevel van het woonhuis, onder het venster van de opkamer, is een scheur in het baksteenmetselwerk zichtbaar. De lichte westelijke overhelling van het opkamervolume is ook waarneembaar in de kelder, waar de westmuur merkbaar uit het lood staat. De beschadigde bakstenen op de hoeken van het kelderraam in de westgevel houden mogelijk

hiermee verband. Deze overhelling, die volgens de eigenaar door de jaren heen echter niet is toegenomen, is mogelijk te wijten aan de vroegere aanwezigheid van de walgracht, die vlakbij de westzijde van het woonhuis lag.

Het interieur van de hoevegebouwen is in goede toestand. Eén van de betonnen vloerroosters in de stalvleugel, een later toegevoegd onderdeel, is ingezakt.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Als een wederopbouwhoeve van na de Eerste Wereldoorlog bezit de hoeve een **culturele waarde**. Gelegen in de frontlinie van de derde slag om Ieper (31 juli tot 10 november 1917) is de hoeve, net als de twee zuidelijker gelegen begraafplaatsen, onlosmakelijk verbonden met het oorlogsgeweld van 1914-1918. Na de oorlog werd, zowel in België als in Frankrijk, de verwoeste frontstreek opnieuw bewoond en in cultuur gebracht. De hoeve 'Foch farm', na de oorlog heropgebouwd op dezelfde plaats en met dezelfde configuratie als de vooroorlogse hoeve, getuigt van de wil en de daadkracht van de bevolking om na de oorlog de verwoeste frontstreek opnieuw in cultuur te brengen.

Omwille van haar gelaagde geschiedenis, van de late middeleeuwen tot de jaren 1920, bezit de hoeve 'Foch farm' een **historische waarde**. De oorsprong van de hoeve als een boerderij met walgracht opgericht in de 13de of 14de eeuw is nog materieel herkenbaar in de poel tussen het woonhuis en de stalvleugel, een overblijfsel van de middeleeuwse walgracht. De hoeve is hierdoor representatief voor het welvarende landbouwbedrijf dat zich in de late middeleeuwen had ontwikkeld in het zandleemgebied rond de stad Ieper.

De historische waarde van de hoeve wordt ook bepaald door haar locatie in de frontzone van de derde slag om Ieper (31 juli tot 10 november 1917). Door haar ligging op 2,5 km ten zuiden van Pilkem Ridge, één van de iconische plaatsen van de Eerste Wereldoorlog in de West-Vlaanderen, is de heropgebouwde hoeve een blijvende herinnering aan het oorlogsgeweld in dit gebied in 1917.

Ondanks de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog bezit de hoeve 'Foch farm' een opmerkelijke historische continuïteit. De hoeve werd in 1919-1924 heropgebouwd op de vooroorlogse plaats, binnen de inmiddels deels gedempte middeleeuwse walgracht en met dezelfde schikking van de hoevegebouwen als voor de Eerste Wereldoorlog. Ook de toegang tot de hoeve verloopt nog steeds zoals voor de Eerste Wereldoorlog, via een dreef vanuit de Pilkemseweg, waar een pijlerkapel de toegang tot de hoeve markeert. De continuïteit van de plaats en de configuratie van de hoevegebouwen maakt van de hoeve 'Foch farm' dan ook een representatief voorbeeld van een heropgebouwde hoeve in de frontzone van de Eerste Wereldoorlog in West-Vlaanderen.

De **architecturale waarde** van de hoeve 'Foch farm' is meervoudig. De hoeve, gebouwd in het begin van de jaren 1920, is een herkenbaar en representatief voorbeeld van een hoeve in de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen die na de Eerste Wereldoorlog werd heropgebouwd in regionalistische architectuur. De herkenbaarheid van de hoeve betreft niet alleen de bouwvormen en de bouwmaterialen, maar ook de uitrusting: veel van de oorspronkelijke deuren, poorten, vensters en het bijhorende hang- en sluitwerk en schrijnwerk is bewaard.

De hoeve, hoogstwaarschijnlijk een ontwerp van de Moeskroense architect Marcel Hocepied, bezit een sterke architecturale kwaliteit. De architect realiseerde geen louter utilitaire groep hoevegebouwen, maar een ensemble met monumentale allure. De ensemblewerking van de hoevegebouwen wordt bepaald door de schikking, in U-vorm rond de binnenkoer, van gebouwen met onderling evenwichtige proporties én door de herhaling van dezelfde bouwmaterialen en bouwvormen in de verschillende hoevegebouwen. De intentie van architect Hocepied voor een architecturale beleving van de hoeve blijkt ook in de zuidgevel van de westelijke stalvleugel, die is uitgewerkt als een representatieve

pronkgevel aan de ingang van de binnenkoer. De beeldwaarde van de hoeve als een architecturaal ensemble is deels bewaard. Het silhouet van de hoeve in het open landbouwlandschap is, wanneer gezien naar het oosten en het noorden, niet verstoord. De architecturale waarde van de hoeve wordt ook bepaald door de regionalistische bouwvormen, zoals schoorstenen met zadeldakjes, dakranden op modillons, aandaken met bebording, uilengaten in de geveltoppen en vensters met korfbogen en blinde boogvelden. Traditionele streekgebonden kenmerken zijn ook de kelder met opkamer in het woonhuis en de configuratie van woonhuis en achtergelegen gebouw met bakoven en stallen, een zeer lokale typologie waarvan er in de omgeving nog drie gekend zijn in Bikschote (Langemark-Poelkapelle)²⁷. Uit het strakke metselwerk met egaal oranje bakstenen spreekt de hoge materiële en constructieve kwaliteit van de hoeve. De zin voor detail en afwerking blijkt in het nauwkeurige baksteenmetselwerk van de afzaten van de steunberen en de vensteropeningen, en de overkappende zadeldakjes van de schoorstenen. Ten slotte wordt de architecturale waarde van de hoeve versterkt door de grotendeels intact bewaarde indeling van de hoevegebouwen, waardoor het vroegere landbouwgebruik van de hoeve leesbaar blijft. Ook in het woonhuis is de oorspronkelijke indeling in grote mate bewaard, met inbegrip van originele interieurelementen zoals de schouw in de keuken, de plankenvloer van de zolder en de binnendeuren, vermoedelijk ontworpen door architect Hocepiéd.

Kenmerkend voor heropgebouwde hoeves in de Verwoeste Gewesten van West-Vlaanderen is, naast de regionalistische architectuur, de aanwezigheid van materiële en bedrijfstechnische nieuwigheden. Ook hiervan is de hoeve een representatief voorbeeld. Voor constructief belangrijke delen van de gebouwen is staal en beton gebruikt. Ventilatie in de opslagruimten wordt verzekerd door luchtspleten met S-verloop, een rechtstreekse ontlening uit het modelboek van Alfred Ronse en Théodore Raison uit 1918, en in de stallen door verluchttingsgaten onder het plafond en de kroonlijst. Voor een gemakkelijke circulatie zijn de stalruimtes geschikt langs een laterale gang. De opslagzolder heeft een vaste tegelvloer ter afwering van ongedierte. De hoeve bezit daarom een **technische waarde**.

2.2. Motivering van het type bescherming

De hoeve wordt beschermd als monument. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuurgoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde(n)."

Omwille van de bouwkundige aard van de onroerende goederen wordt de hoeve beschermd als monument. Een bescherming als monument biedt de beste garantie op de bewaring van de hier beschreven erfgoedwaarden. Een bescherming als monument laat ook toe om beheersdoelstellingen te formuleren voor oorspronkelijke interieurelementen.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De afbakening van het beschermd onroerend goed omvat het perceel met de vier hoevegebouwen, de poel en het overblijfsel van de walgracht. Tot de bescherming behoort ook de dreef aan de Pilkemseweg. Deze dreef is al van voor de Eerste Wereldoorlog de toegangsweg van de hoeve en dus een historisch waardevol tracé. De kapel aan de

²⁷ Broekweg 7, Diksmuidestraat 17 en Sint-Jansstraat 20. Geen van deze hoeven is opgenomen in de inventaris van het bouwkundig erfgoed.

Beschermingsdossier: hoeve 'Foch farm', monument

Pilkemseweg valt, als erfgoedelement dat de dieper gelegen hoeve aankondigt, eveneens binnen de afbakening van de bescherming.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

De hoeve is niet opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed.

De hoeve is gelegen in de ankerplaats Slagveld Pilkem Ridge²⁸.

270 m ten zuidoosten van de hoeve, aan de Hogezielenweg, liggen twee begraafplaatsen van de Eerste Wereldoorlog, Divisional Collecting Post CWGC Cemetery & Extension en het kleinere La Belle Alliance CWGC Cemetery. Beide begraafplaatsen zijn opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed en zijn beschermd als monument²⁹.

2.4.2. Ruimtelijke ordening

De hoeve bevindt zich in agrarisch gebied.

De hoeve is gelegen in het RUP Solitaire Vakantiewoningen - Westhoek.

2.4.3. Natuur en Bos

Op de biologische waarderingskaart - versie 2 is het erf van de hoeve aangeduid als biologisch minder waardevol.

2.4.4. Landbouw en Visserij

Op de kaart van de Landbouwgebruikspercelen ALV, 2016 is de oppervlakte binnen de afbakening van de bescherming als volgt aangeduid:

- de hoevegebouwen en het binnenerf als Landbouwinfrastructuur - Stallen en gebouwen;
- de zone ten westen en ten noorden van de hoevegebouwen, binnen de afbakening van de bescherming, als grasland;
- het gebied ten zuiden en ten oosten van de hoeve als akkerland voor "gewas hoofdteelt - aardappelen".

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het ministerieel besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

²⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/301113>

²⁹ Divisional Collecting Post CWGC Cemetery:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/24905> (vastgestelde inventaris) en <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12819> (monument).

La Belle Alliance CWGC Cemetery:

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/66027> (vastgestelde inventaris) en <https://inventaris.onroenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/12821> (monument).

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het ministerieel besluit.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden ervan aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen, meer bepaald:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een omgevingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is, vraagt de vergunningverlenende overheid advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Niet uitgegeven bronnen

Brugge, archief van het kadaster:

- 207 mutatieschetsen
- 212 oude legger
- 223 staat der overgangseigendommen

Beschermingsdossier: hoeve 'Foch farm', monument

Brussel, Algemeen Rijksarchief:

- Archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten, 6153
- Kadaster. Primitieve Plannen, Boesinghe, Section B, 5^e feuille

Ieper, In Flanders Fields Museum, luchtfoto's WO I:

- Von Kanne (8.10, 821-5; album 8)
- Dianummer 18779 (FID 15594)
- Dianummer 18789 (FID 15603)

Ieper, Stadsarchief:

- Bouwdossier 79/315
- Bouwdossier 84/158

Archiefinventarissen

NOTEBAERT A., NEUMANN C. & VANDEN EYNDE W. 1995: *Inventaris van het archief van de Dienst der Verwoeste Gewesten*, Algemeen Rijksarchief. Toegangen in beperkte oplage 270, Brussel.

Werken

DEGRANDE V. 2012: "*Langs deze weg zet gene voet*". *De kapelletjes van West-Vlaanderen. Regio Ieper, Assebroek.*

DELEPIERRE A.-M., HUYS M. & LION M. 1987: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie West-Vlaanderen, Arrondissement Ieper, Kanton Ieper, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 11N1*, Brussel-Turnhout.

HOUBEN C. 2017: *De wederopbouw van hoeves in de Westhoek na de Eerste Wereldoorlog*, onuitgegeven Masterproef KU Leuven, 2 vols., Leuven.

RONSE A. & RAISON T. 1918: *Fermes-types et constructions rurales en West-Flandre*, Brugge.

VERHAEGHE F. 1981: Moated sites in Flanders. Features and significance. In: HOEKSTRA T.J., JANSSEN H.L. & MOERMAN I.W.L. (reds.), *Liber Castellorum. 40 variaties op het thema kasteel*, Zutphen, 98-121.

Internetreferenties

VERBOVEN H. 2013: *Slagveld Pilkem Ridge* [online], <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/301113>, (geraadpleegd op 6 mei 2018).

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Cultuuroederen

De voor bescherming voorgedragen cultuuroederen zijn in een afzonderlijke bijlage bij het ministerieel besluit opgenomen (bijlage 3). Deze bijlage bevat zowel een oplistings van de cultuuroederen, een beschrijving als een motivatie.

5.4. Documentatie

De documentatie bij het inhoudelijk beschermingsdossier bevat bijkomend materiaal zoals kaarten, postkaarten, archieffoto's, bouwplannen, kadastermutaties, hoogtemodellen, e.d. dat het dossier verder onderbouwt of illustreert.

5.5. Criterianota

5.6. Historische nota